

I förra Ekologiskt lantbruk granskade Peter Einarsson en rapport från Jordbruksverket om miljöeffekterna av stöden till ekologisk produktion. Artikeln hade rubriken "Studien som Jordbruksverket vill smussla undan: Mindre konstgödsel = mindre växthusgaser".

Till det här numret har Jordbruksverket skickat in ett svar på kritiken som vi publicerar. Vi har också gått vidare med sakfrågan och bl a intervjuat forskaren Christel Cederberg vars forskningsresultat inte publicerades.

JORDBRUKSVERKET SVARAR:

Vi har inte smusslat med något

I Ekologiskt Lantbruk 3/2010 analyserar Peter Einarsson klimatavsnittet i Jordbruksverkets rapport "Hur styr miljöersättningen för ekologisk produktion – effekter på marknad och miljö". Peter Einarsson menar att Jordbruksverket undanhåller resultat från en rapport som varit underlag till utredningen.

En mindre del

Syftet med utredningen var att beskriva effekterna på marknaden och miljön av den förändrade utformningen av miljöersättningen till ekologiska produktionsformer.

Utredningen kommer fram till att syftet med den nya miljöersättningen har uppnåtts på så vis att den certifierade arealen med miljöersättning till ekologiska produktionsformer ökade med cirka 20 procent mellan 2006 och 2008 och den certifierade djurhållningen ökade kraftigt.

Miljöersättningens effekt på förbrukningen av växtskyddsmedel, växtnärläckage och klimat visa-

de ingen tydlig förändring mellan 2006 och 2008. De nya ersättningsreglerna ger bättre förutsättningar att gynna biologisk mångfald.

I miljöersättningen för ekologiska produktionsformer anges inte något specificerat mål för minskning av utsläpp av växthusgaser. Jordbruksverket valde ändå att lägga till en övergripande analys av miljöersättningens påverkan på klimatet.

Tillgängligt för alla

Christel Cederberg vid forskningsinstitutet SIK fick i uppdrag att ta fram ett underlag till detta. Jordbruksverket valde att diarieföra underlagsrapporten från SIK och att referera till den direkt i första stycket under klimatavsnittet i rapporten. Eftersom vi hade ett annat syfte med rapporten än klimatperspektivet valde vi att inte tynga en redan omfångsrik rapport med en bilaga om detta. Underlagsrapporten har inte smusslats undan utan är tillgänglig för alla som vill studera den närmare.

Även tidigare rapporter från Jordbruksverket fungerade som underlag till klimatavsnittet, *Minska jordbrukets klimatpåverkan!* och *Hållbar konsumtion av jordbruksvaror*.

Syfte att säkerställa

Peter Einarsson skriver även att anledningen till att fakta undanhållits var ett ingripande från Jordbruksverkets kvalitetssäkringsgrupp. Här vill vi framhålla varför denna grupp finns.

Kvalitetssäkringsgruppen ska säkerställa att olika delar av verket får möjlighet att ge synpunkter på utkast till rapporter. Ett annat syfte är att göra en granskning av de metoder som använts. Denna typ av kvalitetsgranskning finns i alla organisationer även om formerna kan vara olika.

ANN-MARIE DOCK GUSTAVSSON,
rapportförfattare

HARALD SVENSSON,
ordf i SJVs kvalitetssäkringsgrupp

STUDIEN SOM JORDBRUKSVERKET VILL SMUSSLA UN

Mindre konstgödsel = mindre v

Ekologisk produktion gav största bidraget till minskad klimatpåverkan från jordbruk

DE LANTBRUKARE som lagt om till ekologisk produktion har tillsammans minskat det svenska jordbrukets utsläpp av växthusgaser med ... Det är slutsatsen i en ... innehåller ett avsnitt på fyra sidor om klimataffekterna av ekologisk produktion. Där nämns att studien visar på lägre växthusgasutsläpp i ekologisk produktion. Det till största delen be

ProMyr® ger mer mjölk

Perstorps breda produktsortiment ger högsta kvalitet på alla typer av ensilage.

www.promyr.com

 Perstorp
WINNING FORMULAS

ANDAN: växthusgaser

Ann-Marie Dock-Gustafsson. När jag ringer upp henne förstår jag ganska omgående att hon är lika frågande som jag till hur växthusgasutsläppen hanterats. Enligt Ann-Marie Dock var tanken att rapporten skulle innehålla en...

FOTO: BENGT EBERG/EMGAVIK

RESULTATET:

En irriterad forskare och en rapportförfattare som gör en pudel

Felaktiga påståenden i SJV-rapporten retar forskaren och väcker frågor utan svar.

JORDBRUKSVERKETs kvalitetssäkringsgrupp ska granska de metoder som ligger till grund för verkets rapporter. Men påståendet att den ökade användningen av konstgödsel inte gav högre utsläpp av växthusgaser är direkt felaktigt. Det upptäckte inte kvalitetssäkringsgruppen.

I förra numret skrev Ekologiskt Lantbruk om rapporten som kom bort. Det handlade om en delrapport, gjord av Christel Cederberg på SIK, som skulle ingå i verkets rapport "Hur styr miljöersättningen för ekologisk produktion?" Christel Cederberg visade att de lantbrukare som hade ställt om till ekologisk produktion, hade minskat utsläppen av växthusgaser med 425 000 ton, eller tre procent av jordbrukets totala klimatpåverkan. En uppgift som man kan tycka borde varit värd att publicera.

Det tyckte inte Jordbruksverkets kvalitetssäkringsgrupp som grep in och i stället, av olika skäl (se Jordbruksverket svar) bestämde sig för att referera till valda delar av Cederbergs studie. Slutsatsen blev i stället att skillnaderna mellan de båda odlingssättens klimatpåverkan inte är så stor. Några siffror nämndes inte.

Mineralgödseln avgör

Christel Cederberg visade att skillnaden främst berodde på användningen av mineralgödsel. Hon konstaterade att användningen av mineralgödsel, liksom utsläppen av växthusgaser, ökade mellan 2006–2008. Detta står i slutrapporten, men sedan drar verket en egen slutsats och påstår att de totala utsläppen ändå inte ökade, eftersom bästa tillgängliga teknik gör det möjligt att produ-

cera mineralgödsel som ger 4 kg koldioxidekvivalenter per kg kväve, i stället för de sju kilo som Cederberg hade räknat med.

Det finns bara ett problem med detta resonemang – det är inte sant. Denna mer effektiva teknik existerade inte under den tidsperiod som rapporten omfattar. Även i dagsläget är det osäkert hur mycket av den mer "klimatsnåla" mineralgödseln som verkligen används i Sverige. Jordbruksverkets slutsats bygger alltså på ett felaktigt antagande.

Harald Svensson är ordförande i Jordbruksverkets kvalitetssäkringsgrupp. Men när det gäller frågan om hur man på verket kunde dra denna slutsats, har han inga svar utan hänvisar till Anne-Marie Dock Gustavsson, en av författarna till rapporten. Hon säger direkt:

– Det stämmer, det är en felaktig formulering. Jag gör direkt en pudel, säger hon.

Felciterad

Men även om Anne-Marie Dock Gustavsson är författare, så var det inte hennes idé att inte redovisa hela Cederbergs rapport med siffror. Det var kvalitetssäkringsgruppens initiativ.

Christel Cederberg själv är irriterad över det felaktiga påståendet att den ökade mineralgödseln inte ledde till ökade utsläpp, vilket hon också påpekat för verket. I den första versionen uppgavs också Cederberg som direkt källa till påståendet, vilket senare togs bort efter Cederbergs påstötning. (Denna första version, med både felaktig formulering och fotnot gick dock att hitta genom sökning på Jordbruksverkets hemsida i

början av juni, när denna artikel skrevs. Det hade kvalitetssäkringsgruppen heller inte upptäckt, men lovade åtgärda.)

– Som forskare gillar jag inte att bli felciterad och jag har inte råkat ut för detta tidigare så gravt som i denna rapport. Även om hänvisningen till mig som källa är borttagen i den sista versionen, kan man ändå uppfatta det som mitt påstående. Jag tycker också att det är ganska allvarligt att påstå att handelsgödsel från 2008 kommer från väldigt bra produktion, säger Christel Cederberg.

Vad vill SJV?

Vill inte Jordbruksverket tala om att ekologiskt lantbruk ger lägre klimatpåverkan?

– Jag vet faktiskt inte, svarar Christel Cederberg

Var dina siffror för osäkra?

– Utsläppsberäkningar från jordbruksproduktionen, särskilt lustgas, innebär alltid osäkerheter. Detta har jag hanterat genom att ange osäkerhetsmarginaler.

Vill ni på Jordbruksverket tonar skillnaderna mellan ekologiskt och konventionellt jordbruk när det gäller klimatpåverkan?

– Det är frågan om att göra en sammantagen bedömning och eftersom vi inte har tillräckligt underlag för att göra bedömningen att ekologiskt lantbruk har en övervägande positiv effekt på klimatet, så blir det på detta sättet, säger Harald Svensson.

ANN-HELEN MEYER VON BREMEN